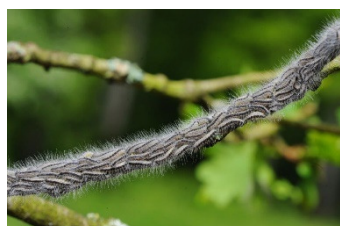

Bestrijdingsmethoden van de Eikenprocessierups

Voor de bestrijding van Eikenprocessierupsen (EPR) worden verschillende methoden toegepast. De keuze voor een bepaalde methode is afhankelijk van het toepassingsmoment en het stadium waar de rups dan in verkeerd. Hierdoor is timing essentieel. Vooral bij de methode met nematoden (aaltjes) is timing erg belangrijk. Ook moet de juiste dosering en spuittechniek toegepast worden.

Alle methoden op een rijtje

	Eitje	1 ^e stadium	2 ^e stadium	3 ^e stadium	4 ^e , 5 ^e , 6 ^e . stadium	Pop	Vlinder
	Sept. t/m april	April en mei	Mei en juni	Juni	Juni en juli	Juli en augustus	Eind juli t/m sept.
Methode							
Toppen snoeien	x						
Nematoden/aaltjes (Entonem)		x					
Bacillus thuringiensis (Turex spuitkorrel of Xentari)		x	x	x			
Branden				x	x	x	
Wegzuigen				x	x	x	
Plukken				x	x	x	
Handmatig verwijderen na het behandelen met lijn				x	x	x	x
Wegvangen mannetjes vlinders met feromoonval							x

Hieronder volgt een omschrijving van de verschillende methoden.

Toppen snoeien

De meeste eikenprocessievlinders leggen hun eitjes hoog in de toppen van eikenbomen. Door de bomen te toppen worden eitjes opgeruimd. Dit is bij kleinere, jongere bomen makkelijker toe te passen dan bij de grotere bomen. Ook de standplaats is hierbij van belang. Zorg altijd voor goede persoonlijke beschermingsmiddelen.

Nematoden (Entonem)

Nematoden of aaltjes kunnen al vroeg toegepast worden op de net uitgekomen rupsen. De rupsen zijn vaak al actief voordat de boom in blad is en zijn hierdoor een veilig middel voor eventuele rupsen van andere vlinders. Dit middel is te combineren met natuurlijke vijanden. Er is geen spuitlicentie voor nodig.

Werking nematoden

- De nematode zoekt een gastheer, dringt naar binnen en laat een bacterie vrij die zich razendsnel vermenigvuldigt en het insect dood.
- De bacterie zet weefsel om in voedsel voor de nematoden waardoor de nematoden zich vermenigvuldigen in hun gastheer.
- De nematoden verlaten hun gastheer en gaan op zoek naar nieuwe gastheer
- Dode insect verdroogt en verkleurd.

Advies toepassing

- Hoeveelheid water per boom: circa 12,5 ltr per boom (uitgaande van gemiddelde boom van 16-18 m).
- Dosering nematoden (Entonem) bij spuit met een 600 ltr tank:
  - Addit 0,25% (= 2,5 m / ltr) x 600 = 1,5 liter Addit uitvloeier/ hechter
  - Entonem 25 miljoen aaltjes per boom x 48 bomen* = 1,2 miljard nematoden in 600 ltr totaal per spuit (2000 nematoden per ml spuitvloeistof).
In één grote verpakking Entonem zitten 500 miljoen aaltjes. Dus per tankvulling heb je 2,4 verpakking Entonem nodig.

* 600 ltr spuitoplossing is genoeg voor ongeveer 48 bomen (gemiddelde omvang en aantasting)

Aandachtspunten bij toepassing van nematoden

- Alleen op stadium 1 en 2 toepassen. Daarna verminderde werking!
- Maximaal 20 bar op de spuitdoppen, opening spuitdop minimaal 0,5 mm.
- Verwijder zeefjes (smaller dan 0,3 mm inclusief messing).
- Spuitoplossing niet warmer dan 30°C en niet kouder dan 15°C.
- pH van de spuitoplossing tussen pH-water 3-10, optimum 7-8.

Bacillus thuringiensis (Turex of Xentari)

Bestrijding met bacteriepreparaten kan het beste worden uitgevoerd als de rups in het tweede of derde larvestadium is, wanneer de rups nog geen brandharen heeft. Het middel wordt met een lucht ondersteunende boomnevelspuit (>300 m³ luchtdebiet) tot in de bovenste kroonhelft gespoten, waardoor de bladeren ook hoog in de boom met kleine druppeltjes gelijkmatig aan boven- en onderzijde worden bedekt. Voor een goed effect moeten de bomen circa 40% tot 50% bladontplooiing hebben. Bij minder bladontplooiing blijven er te veel bladeren over waar geen middel op zit.

Er mag niet te veel wind staan, minder dan 3 m/sec. De duurwerking is doorgaans 7-10 dagen. Een optimale werking vindt plaats bij een temperatuur vanaf 15°C. De bespuiting kan zowel overdag als 's nachts plaatsvinden, maar spuit bij voorkeur op een zonnige, heldere dag. De rupsen zijn dan actiever en vraatzuchtiger waardoor ze meer blad en dus ook meer actieve stof binnenkrijgen. Eikenprocessierupsen die de bespoten bladeren eten, sterven na inname van het middel. Spuitmiddel dat direct op de rupsen komt heeft geen effect.

Aandachtspunt is dat het middel ook rupsen van andere vlinders dood. Indien er beschermde soorten aanwezig zijn mag het middel niet worden toegepast.

Interessante producten zijn Turex spuitkorrel en Xentari WG. Beiden producten bevatten 25.000 IU/mg Bt Aizawai.

Dosering is 0,05-0,1% / 50-100 gram per 100 liter water. Maximaal 1 kg per ha. Let op met uitvloeiers: sporen zijn redelijk grof, maar lopen met uitvloeier naar de randen waardoor je minder bedekking krijgt.

Branden

Deze methode heeft als nadeel dat delen van de nesten en brandharen door de opwervende lucht zich juist in de omgeving verspreiden. Ook bestaat risico op beschadiging van de boom.

Opzuigen en/ of plukken

Bij het opzuigen van rupsen en nesten ben je de plaag niet voor, maar kun je wel een stuk overlast beperken. Ook heeft het een duidelijk plaag onderdrukkend effect als de nesten met rupsen en of poppen verwijderd worden voordat de rupsen vlinders zijn geworden en ei-pakketten zijn afgezet.

Oude nesten kunnen weggehaald worden maar hebben geen effect meer op het onderdrukken van de plaag. Het is dan vooral gericht op het voorkomen dat de brandharen, die nog in het nest aanwezig zijn, zorgen voor irritatie. Bij oude nesten wordt vaak gebruik gemaakt van lijmspray om de brandharen te fixeren. Waarna de nesten geplukt kunnen worden en verpakt in een daarvoor bestemde zak.

Nadeel van deze methoden is dat het een zeer arbeidsintensieve methode is die veel mankracht vereist. Bovendien is er een hoge besmettingsgraad voor de bestrijders en de rupsresten moeten apart afgevoerd worden.

Feromoonvallen

Eikenprocessievlinders zijn te vangen met feromoonvallen de lokstof in de feromoonval lokt de mannetjes van de vlinders in de val. Het aantal aangetroffen mannetjes geeft een goed beeld van het aantal uitgevlogen vlinders en daarmee van het aantal afgezette ei pakketten.

Feromoonvallen worden opgehangen vlak voor de periode dat de vlinders gaan uitvliegen. Meestal rond de derde week van juli de piek van de vluchten ligt in augustus en de vluchten gaan door tot eind september. Om een goede monitoring te krijgen dienen de feromoonvallen op 150 meter uit elkaar te worden opgehangen.

Voor meer informatie: neem contact op met uw adviseur!

Peter Mook	06-19173944	Adviseur openbaar groen, sportvelden & golfbanen – West-Nederland
Wout Muilwijk	06-22028035	Adviseur openbaar groen, sportvelden & golfbanen – West & Zuid-Nederland
Nick Verbeet	06-82093526	Adviseur openbaar groen, sportvelden & golfbanen – Zuid-Nederland
Johan Alderink	06-44966661	Adviseur openbaar groen, sportvelden & golfbanen – Noord & Oost-Nederland
Janno Groeneveld	06-83037584	Adviseur hoveniers & Retail
Casper Hoegen	06-16349196	Sales manager openbaar groen Adviseur hoveniers & Retail